

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۱۰، شماره ۳۶، بهار ۱۴۰۱

ص ص: ۸۱-۹۶

فرا تحلیل شاخص‌های مؤثر بر عملکرد نظام آموزش عالی علوم ورزشی در ایران

محمدحسین قربانی*^۱ - سارا کشکر^۲ - حبیب هنری^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران ۲. دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه علامه

طباطبائی، تهران، ایران ۳. استاد مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۱۱، تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۲/۲۱)

چکیده

موضوع آموزش عالی علوم ورزشی در مرحله گذار و در حال توسعه است و شناخت آن به همفکری و کاوش عمیق و نیاز به انسجام فکری و علمی دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی شاخص‌های مؤثر بر عملکرد نظام آموزش عالی علوم ورزشی در ایران بود. مطالعه حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی است که در آن از روش‌های مرور نظام‌مند و فراتحلیل استفاده شد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه تحقیقات انجام‌شده در خصوص نظام آموزش عالی در حوزه علوم ورزشی است که در پایگاه‌های اطلاعاتی نورمگز، جهاددانشگاهی، علوم انسانی، مگیران و ایرانداک از سال ۱۳۸۵-۱۳۹۹ چاپ شده بود (N=۳۳). در این تحقیق به بررسی میزان همکاری و مشارکت محققان، جامعه آماری، روش نمونه‌گیری، ابزار گردآوری، روش تحقیق، واحد تحلیل، افق تحقیق، روش‌های تجزیه و تحلیل، الگوی زمانی انتشار مقالات و متغیرهای استفاده شده و اندازه اثر آن‌ها در مطالعات نظام آموزش عالی علوم ورزشی ایران پرداخته شد. نتایج نشان داد که میزان همکاری و کار گروهی محققان در تحقیقات در حد قابل قبولی است و بیشتر تحقیقات با استفاده از روش‌های کمی مبتنی بر استراتژی توصیفی و بهره‌برداری از روش پیمایشی انجام شده است. واحدهای تحلیل در تحقیقات خرد است و افق تحقیقات کاملاً گذشته‌نگر است. همچنین نتایج نشان داد بیشتر تحقیقات در دوره زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۹ انجام شده است. در نهایت نتایج اندازه اثر نشان داد که متغیرهای بالندگی، کارآفرینی، ورزش و آموزش بیشترین تأثیر را بر عملکرد نظام آموزش عالی علوم ورزشی دارند و برای ایجاد تحولات مثبت در نظام آموزش عالی علوم ورزشی و توسعه همه‌جانبه نیاز به ایجاد تغییرات و بازمهندسی اساسی در متغیرهای کلیدی و معیارهای توسعه وجود دارد.

واژه‌های کلیدی

آموزش عالی، تربیت بدنی، توسعه، علوم ورزشی، فراتحلیل.

مقدمه

آموزش عالی^۱ بنا به دلایل قانونی، اقتصادی، عدالت-خواهانه و پاسخ به تقاضاهای اجتماعی در همه کشورهای جهان همواره رو به گسترش بوده است. از این رو در اهمیت آموزش عالی از سوی کشورهای جهان باعث شده است تا توسعه آموزش عالی در اولویت سیاست‌گذاری‌های آموزشی آن‌ها قرار گیرد (۱۲). توسعه امری نیست که خودبه‌خود به وقوع پیوندد، بلکه برای نیل به آن باید برنامه و هدف داشت و در راه رسیدن به آن کوشش کرد. بر این اساس نگاهی به کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته این نکته را روشن می‌کند که دستیابی به توسعه‌ای پایدار، بدون توجه به آموزش عالی و نیروهای خردگرا، خلاق، پویا و متفکر ممکن نیست (۱۴). برای خوب آموختن و دانستن نیاز به توجه به عوامل مختلفی در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مختلف است (۸) و دانشکده علوم ورزشی یکی از دانشکده‌های منحصربه‌فردی است که نیازهای متفاوتی نسبت به سایر دانشکده‌ها دارد. ضرورت بهره‌مندی جوامع از فواید سازنده اجتماعی، تربیتی، بهداشتی و آموزشی ورزش به تأسیس و تشکیل دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در کشورهای مختلف از جمله ایران منجر شده است. این دانشکده‌ها همانند دیگر مؤسسات آموزش عالی با جذب منابع انسانی، مالی و فیزیکی کار خود را شروع می‌کنند و طی فرایند تدریس، تحقیق و خدماتی که در آن‌ها انجام می‌شود، محصولات خود را که همان تربیت نیروی انسانی متخصص، در سطح دانشگاه ارائه می‌کنند. مهم‌تر از همه این موارد دانشکده‌های علوم ورزشی در سبک زندگی سالم و سلامت جامعه نقش مهمی دارند. همان‌طور که نتایج تحقیق پرونتنکو^۲ و همکاران (۲۰۲۰) نشان می‌دهد توجه به ورزش و علوم ورزشی تأثیر مثبتی بر توانایی کار جسمانی و کارایی مطالعه و فعالیت‌های شغلی آینده افراد خواهد

داشت (۳۴). باوجود آنکه در سال‌های گذشته آموزش رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به‌طور اخص از نظر کمی به‌طور قابل‌توجهی در دانشگاه‌های دولتی و آزاد توسعه‌یافته، ولی تعیین کارایی و اثربخشی این حوزه از نظام آموزش عالی جای بحث و تأمل دارد (۲۰). تغییرات مداوم در محیط‌های آموزشی چالش مهمی برای مدیران به حساب می‌آید. مدیران باید در جهت ایجاد تغییرات، برنامه‌ریزی مناسب انجام داده تا بتوانند در برابر تغییرات واکنش مناسب نشان دهند. تربیت‌بدنی و ورزش نیز با پیشرفت علم و دانش و تغییر نیازها و خواسته‌های مخاطبان تغییرات زیادی را پذیرا شده است. این تغییرات بر روند کارهای دانشکده‌های تربیت‌بدنی تأثیر فراوانی داشته است. مدیران دانشکده‌های تربیت‌بدنی باید پاسخ مناسبی در برابر تغییرات و همگام-سازی در راستای تغییرات داشته باشند. از این رو سازمان-های آموزشی مانند دانشکده‌های تربیت‌بدنی باید در کانون توجه قرار داشته باشند و مشکلات و چالش‌های آن‌ها موردبررسی قرار گیرد (۲).

مشکلات و چالش‌های بسیاری بر سر راه دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی قرار دارد. برای مثال نتایج چاوشی و همکاران (۱۳۸۹) نشان می‌دهد که سرفصل دروس تربیت‌بدنی با مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموختگان مطابقت ندارد و تجدیدنظر در سرفصل دروس از طریق مطالعه نیازهای بازار کار، ایجاد تعامل بین کارفرمایان، مدیران اجرایی و دانشگاهیان و مطالعه تجربیات سایر دانشگاه‌های دنیا امری ضروری است (۶). برنامه‌ریزی درسی بر اساس شیوه درست به پرورش دانشجویانی با دانش منجر می‌شود. ضمن اینکه دانشجویان به مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله تسلط پیدا کرده و به تفکر خلاق و منتقدانه ترغیب می‌گردند (۲۲). از این رو می‌توان گفت تدریس و مشاوره، طراحی دوره تحصیلی بیشترین تأثیر را در برآوردن

نیازمندی‌های مخاطبان یک دانشکده می‌تواند داشته باشد (۲۱). پان^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق خود در زمینه آموزش به این نتیجه رسیدند که آموزش مسئولیت شخصی و اجتماعی^۲ از طریق تربیت بدنی بسیار بهتر از روش‌های سنتی آموزش عمل می‌کند (۳۲). یادگیری از راه خدمت^۳ روش دیگری است که چیاو بارتول^۴ و همکاران (۲۰۱۹) به عنوان یک روش مؤثر در آموزش عالی علوم ورزشی معرفی می‌کنند. با توجه به تحقیقات مشخص است که روش‌های تدریس نقش مهمی در کیفیت خدمات آموزشی دارد و در صورتی که اساتید با دانش کافی نسبت به مسائل و مواد آموزشی نتوانند از طریق روش تدریس مناسب این مواد و مسائل را به دانشجویان منتقل کنند، قادر نخواهند بود که کیفیت آموزش را در حد مطلوبی نگه‌دارند (۱). نتایج تحقیق فضلی درزی (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که پنج متغیر عوامل آموزشی، عوامل پژوهشی، عوامل فردی، عوامل اخلاقی و عوامل حرفه‌ای بر بهسازی اعضای هیئت علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی تأثیر دارد و عوامل تسهیل‌کننده در این زمینه شامل قوانین، برنامه‌ها، مدیریت دانشگاهی، ویژگی‌های فردی اساتید و رفع دغدغه‌های مالی است (۱۱). سیدعامری و امراپی (۱۳۹۸) نیز در تحقیق خود بیان می‌کنند که بالندگی آموزشی، پژوهشی، سازمانی، فردی و اخلاقی به عنوان مؤلفه‌های اصلی تشکیل‌دهنده بالندگی اعضای هیئت علمی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی بسیار مهم هستند (۳۹). به طور کلی نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد برخی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی علوم ورزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی با توجه به منابع ورودی، خروجی مطلوب در مجموع عملکرد آموزشی، پژوهشی و خدمات تخصصی ندارند و کیفیت خدمات آموزشی در دانشکده‌های تربیت بدنی باید ارتقاء یابد (۱-۲۰). نتایج تحقیق منافی و

همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان می‌دهد شاخص‌های توسعه ورزش دانشگاهی کشور تناسب مطلوبی با چشم‌انداز ۱۴۰۴ و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور ندارد (۲۳). یکی از راه‌های ارتقای کیفیت در دانشگاه‌ها، شناسایی نیازها و خواسته‌های دانشجویان و افزایش رضایت آن‌ها است (۲۴). اگر مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی، ارائه خدمات را در سطحی کمی بیش از حد انتظار مخاطبان در دانشکده‌ها اعمال و درونی کنند، به نحوی که جزئی از فرهنگ سازمان شود، باعث اقبال بیشتر دانشجویان به ورزش و افزایش تعداد دانشجویان ورزشکار تحت پوشش دانشکده خواهد شد (۳) دانشکده‌ای که نتواند به دانشجویان خود خدمات مطلوبی ارائه کند نمی‌تواند انتظار داشته باشد که در آینده، نیروی انسانی و کاری مطلوبی به جامعه علمی ارائه کند. بر همین اساس تمام تلاش مسئولان باید این باشد که تا حد امکان کیفیت خدمات آموزشی ارائه شده به دانشجویان تربیت بدنی را افزایش دهند (۱). سازمان‌های ورزشی بایستی پیوسته کیفیت خدمات ارائه شده به مخاطبان را ارزیابی نمایند تا بتوانند با رفع ضعف‌ها و مشکلات موجود، رضایت مخاطبان را جلب نموده و به مزیت رقابتی دست یابند (۱۰). سازمان‌هایی که از نیازها، نظرها و عکس‌العمل مخاطبان بهره می‌جویند، در بازار رقابتی امتیازات مهمی کسب می‌کنند. بنابراین، سازمان‌ها به نوعی باید نگران پاسخگویی به منافع مخاطبان و اجتماع باشند (۴۱).

فناوری اطلاعات در دانشکده‌های تربیت بدنی موضوع دیگری است که در تحقیقات به آن اشاره شده است. مهم‌ترین مانع فناوری اطلاعات در دانشکده‌های تربیت بدنی نبود اتفاق نظر میان مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی و متخصصان فناوری اطلاعات و اعضای هیئت علمی در زمینه کاربرد فناوری اطلاعات، برنامه‌ریزی ضعیف و

3 Service-Learning (SL)

4 Chiva-Bartoll

1 Pan

2 Teach Personal and Social Responsibility (TPSR)

نبود دید بلندمدت در بین اعضای هیئت علمی و مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به تأثیرات فناوری اطلاعات است. در این زمینه نقوی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود بیان می‌کنند که دانشگاه‌ها با اتخاذ یک رویکرد کل نگر و برنامه‌ریزی طولانی مدت و منسجم می‌توانند بر موانع توسعه به کارگیری فناوری اطلاعات در دانشکده‌های تربیت بدنی غلبه نمایند (۳۰). نتایج تحقیق زوهدی و سوکرمین^۱ (۲۰۲۱) نشان می‌دهد استفاده از فناوری و محصولات رسانه‌ای آموزشی ورزش و سلامت تربیت بدنی مانند برنامه‌های اندرویدی می‌تواند به عنوان یک رسانه اثربخش در فرایند آموزش و یادگیری استفاده شود (۴۲). در تحقیق دیگری نتایج اسکندری پور و شفیعی (۱۳۹۸) نشان می‌دهد بین عوامل درون سازمانی مانند فرهنگ، فناوری، ساختار با توانمندسازی اعضای دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی رابطه معنی داری وجود دارد. دانشگاه‌ها می‌توانند با توسعه فرهنگ سازمانی موجود، فراهم سازی زیرساخت‌ها و فرآیندهای فناورانه و ارتقاء سطح ساختار سازمانی، توانمندی را افزایش دهند (۹). تحقیقات دیگری همچنین در زمینه آموزش عالی و دانشکده‌های علوم ورزشی در ایران انجام شده است. غلامپور (۱۳۹۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که نقش سیاست گذاری دولتی بر رضایت شغلی دانشجویان بین متوسط تا زیاد، نقش آموزش نظری در آینده شغلی دانشجویان بین متوسط تا زیاد، نقش آموزش عملی و مهارتی در آینده شغلی دانشجویان در حد زیاد است (۱۲). نتایج تحقیق مرادی و همکاران (۱۳۹۵) نشان می‌دهد سیاست‌گذاران و مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی قادر خواهند بود از توانمندسازی و تأکید بر پرورش کارکنانی توانمند به عنوان شیوه‌ای مؤثر به منظور توسعه و بهبود یادگیری سازمانی و ایجاد دانشکده‌هایی یادگیرنده استفاده

کنند (۲۹). نتایج تحقیق حفظ اللسان (۱۳۹۵) نیز نشان داد عوامل رفتاری، عوامل سازمانی و عوامل محیطی در مدل توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران تأثیر مثبت و معنی داری دارد. سطح سازمانی بیشترین سهم تبیین را در توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی دارد (۱۴). پیشینه تحقیقات نشان می‌دهد تربیت بدنی و علوم ورزشی نقش مهمی در توسعه یک جامعه می‌تواند داشته باشد. هریک از پژوهش‌های انجام شده به معرفی چالش‌ها یا مواردی در رابطه با تحولات محیط آموزش عالی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداخته‌اند. اما یک نمای کلی و منسجم از عوامل مختلف و میزان تأثیرگذاری آن‌ها مشاهده نمی‌شود. داشتن یک تصویر کلی بر اساس ترکیب ابعاد تحولات و چالش‌های گزارش شده در مبانی نظری و پژوهشی داخلی به منظور ترسیم الگوی جهت‌گیری‌های دانشکده‌های تربیت بدنی ضروری به نظر می‌رسد.

در بیشتر حوزه‌های علم میزان تولید تحقیق و مطالعه در حال افزایش است که منجر به ایجاد مشکل برای محققان در کسب آگاهی از نتایج تحقیقات می‌شود. با افزایش روزافزون تحقیقات نیاز به وجود روشی برای خلاصه کردن و ترکیب نتایج تحقیقات مختلف احساس می‌شود. حجم وسیع تولیدات علمی و افزایش سردرگمی از نتایج متناقض منجر به افزایش توجه به روشی مانند فراتحلیل شده است. روشی که امکان مقایسه و ترکیب نتایج را بر اساس مجموعه‌ای از تحقیقات مشابه فراهم می‌سازد (۳۱). کارد^۲ (۲۰۱۱) بیان می‌کند بیشتر حوزه‌های علمی نیازمند انجام تحقیقات بیشتر هستند اما در مقابل آن‌ها بیشتر نیازمند سازمان‌دهی تحقیقات موجود هستند (۵). لازم است سیاست‌گذاران از تحقیقات قبلی انجام شده در حوزه مورد نظر آگاه باشند و درک درستی از تأثیر عوامل مختلف بر متغیر مورد نظر در تحقیقات داشته باشند تا بتوانند

روش تحقیق

مطالعه حاضر از نوع تحقیقات کیفی است که با استفاده از روش تحقیق اسنادی انجام شده است و در آن از روش‌های مرور نظام‌مند^۱ و فراتحلیل^۲ استفاده شده است. فراتحلیل را هنر ترکیب تحقیقات و تحلیل تحلیل‌ها می‌نامند و آن را ترکیب نتایج از مطالعات مستقل به‌منظور منسجم کردن یافته‌های آن‌ها تعریف می‌کنند (۱۳). فراتحلیل سؤال تحقیق مشخص و تعریف‌شده‌ای دارد و از روش‌های دقیق و منظم برای شناسایی، انتخاب و ارزیابی تحقیقات مرتبط و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها از تحقیقاتی که شامل این مرور می‌شوند استفاده می‌کند. در این تحقیق، ابتدا با استفاده از روش فراتحلیل، مرور نظام‌مند مقالات انجام می‌شود. در مرور نظام‌مند، به موضوعاتی مانند میزان همکاری و مشارکت محققان، جامعه آماری، روش نمونه‌گیری، ابزار گردآوری، روش تحقیق، واحد تحلیل، افق تحقیق، روش‌های تجزیه و تحلیل، الگوی زمانی انتشار مقالات و متغیرهای استفاده‌شده در مقالات پرداخته می‌شود. بعد از مرور نظام‌مند به بررسی اندازه اثر^۳ هر یک از متغیرها پرداخته می‌شود. اندازه اثر آماره‌ای است که اهمیت اثر آزمایشی یا شدت رابطه بین دو متغیر را منعکس می‌کند (۴). جامعه آماری تحقیق حاضر، کلیه کارهای پژوهشی در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی است که در پایگاه‌های اطلاعاتی نورمگز، جهاد دانشگاهی، علوم انسانی، مگیران و ایرانداک از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۹ چاپ شده است. در جست‌وجوی اولیه تقریباً حدود ۳۳ مقاله با جستجوی کلیدواژه‌های مرتبط در این پایگاه‌های اطلاعاتی یافت شد و پس از حذف مقالات نامرتبط با موضوع درنهایت ۲۳ مقاله مرتبط با موضوع و روش تحقیق انتخاب شد و مورد تحلیل قرار گرفتند. همچنین برای تفسیر اندازه اثر از جدول کوهن^۴

راهکارهای عملی ارائه دهند (۳۱). همان‌طور که تحقیقات اشاره می‌کنند ارتقای مستمر کیفیت آموزش عالی مستلزم استفاده از ارزیابی کیفی است (۱۶) و شناسایی عوامل مؤثر و درک درست آن، یکی از زیرساخت‌های توسعه آموزش عالی محسوب می‌شود که نیازمند استمرار، توجه و حمایت رهبران و مدیران آموزش عالی است (۲۶). ارزیابی مستمر عملکرد نظام آموزشی و تحقیقات مربوط به آن به‌منظور پایش مستمر تغییرات محیط صنعت و بازار و ارزیابی تناسب محتوا با نیازهای موجود بازار و به‌تبع آن ارائه راهکارهای درست در این زمینه نیاز امروز تحقیقات است (۳۸). درزمینه^۵ آموزش عالی و دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی نیاز است برای طراحی مسیر درست تحقیقات این حوزه به‌دقت مورد بازبینی قرار گیرد و بررسی شود که چه متغیرهایی مورد مطالعه قرار گرفته است. در این تحقیق سعی می‌شود ضمن شناخت شاخص‌های مؤثر درزمینه^۶ آموزش عالی در حوزه علوم ورزشی، وجوه شباهت و تفاوت تحقیقات مشخص شود. شکاف‌های تحقیقاتی بررسی شود و مشخص شود افق زمانی، روش تحقیق، محتوا و روند حاکم بر پژوهش‌های دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی چگونه بوده است و این پژوهش‌ها تا چه اندازه توانسته است که چارچوب قابل‌اعتمادی برای سیاست‌گذاری‌های علمی و کلان در حوزه آموزش عالی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی فراهم کند. بر این اساس این تحقیق به دنبال پاسخ به این مسئله است که روند انجام تحقیقات در حوزه نظام آموزش علوم ورزشی در دانشگاه‌های کشور به چه نتایجی دست یافته است و تأثیر آن‌ها در بهبود این نظام به چه اندازه بوده است؟

3 Effect size
4 Cohen

1 Systematic review
2 Meta-analysis

بهره گرفته شد (مطابق جدول ۱)

جدول ۱. توزیع طبقات اندازه اثر بر مبنای برآورد آمارها (کوهن، ۱۹۷۷)

سطوح اندازه اثر	مقدار r	مقدار d
کم	$r < 0.3$	$r < 0.5$
متوسط	$r < 0.3 \leq 0.5$	$r < 0.5 \leq 0.8$
زیاد	$r \geq 0.5$	$r \geq 0.8$

یافته‌ها

جدول ۲ نتایج بررسی میزان همکاری نویسندگان، جامعه آماری، روش نمونه‌گیری، ابزار گردآوری، روش تحقیق، واحد تحلیل، افق تحقیقات را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که بیشتر مقالات با همکاری سه نفر (۱۰ مورد) و چهار نفر (۷ مورد) از محققان انجام شده است. جامعه آماری که در تحقیقات نظام آموزش عالی در حوزه علوم ورزشی بیشتر استفاده شده است اساتید و اعضای هیئت‌علمی است و در ۱۱ تحقیق این جامعه آماری انتخاب شده بود. بیشتر تحقیقات (۱۳ مورد) از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده کرده بودند. ابزار پرسشنامه (۱ مورد)

مهم‌ترین ابزار تحقیق محققان در این حوزه بوده است و پرسشنامه محقق‌ساخته نیز استفاده بیشتری نسبت به پرسشنامه استاندارد داشته است. روش کمی (۱۹ مورد) برای انجام تحقیقات حوزه نظام آموزش عالی در حوزه علوم ورزشی کاربرد بیشتری داشته است و بیشتر محققان در بخش کمی از روش توصیفی پیمایشی استفاده کرده‌اند. تحلیل محققان بیشتر با رویکرد خرد (۲۰ مورد) بوده است و همه تحقیقات دید گذشته‌نگر داشته‌اند و در حوزه آینده نظام آموزش عالی علوم ورزشی تحقیقی به ثبت نرسیده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصدی موارد بررسی شده

موارد بررسی	گزینه‌ها	تعداد	درصد
محققان	یک نفر	۳	۱۳٪
	دو نفر	۳	۱۳٪
	سه نفر	۱۰	۴۳٪/۵
	چهار نفر	۷	۳۰٪/۵
	مدیران	۷	۲۴٪
جامعه آماری	اساتید	۱۱	۳۸٪
	دانشجویان	۸	۲۸٪
	متخصصان	۲	۷٪
	کارکنان	۱	۳٪
	تصادفی	۱۳	۵۷٪
روش نمونه‌گیری	در دسترس	۳	۱۳٪
	هدفمند	۳	۱۳٪
	کل شمار	۴	۱۷٪
	پرسشنامه	۱۱	۴۸٪
ابزار گردآوری	محقق‌ساخته	۷	۳۰٪/۵
	استاندارد	۴	۱۷٪/۵
	مصاحبه	۱	۴٪
	اسنادی	۱	۴٪
روش تحقیق	توصیفی	۱۹	۸۳٪
	توصیفی پیمایشی	۱۵	۶۶٪
	توصیفی تحلیلی	۳	۱۳٪

کیفی	۱	۴٪
آمیخته	۳	۱۳٪
خرد	۲۰	۸۷٪
کلان	۳	۱۳٪
گذشته	۲۳	۱۰۰٪
آینده	۰	۰٪

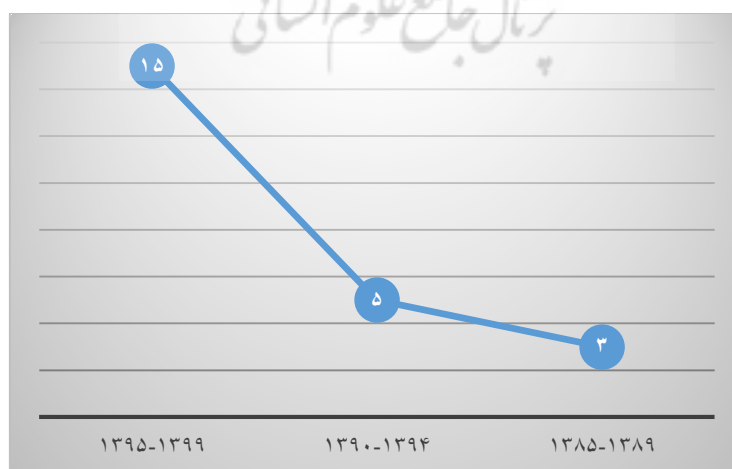
در ادامه روش‌های تجزیه و تحلیل آثار پژوهشی مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج آن در جدول ۳ انجام شده در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی مشاهده می‌شود.

جدول ۳. روش تجزیه و تحلیل کارهای پژوهشی انجام شده

گزینه‌ها	تعداد	درصد
معادلات ساختاری	۸	۲۲٪
تک نمونه‌ای T	۸	۲۲٪
همبستگی پیرسون	۵	۱۳٪
فریدمن	۵	۱۳٪
رگرسیون	۴	۱۱٪
همبسته T	۲	۵٪
تحلیل محتوا	۲	۵٪
ویلکاکسون	۱	۲/۲۵٪
دلفی	۱	۲/۲۵٪
مدل ریاضی	۱	۲/۲۵٪
نمودارهای تحلیلی	۱	۲/۲۵٪

روش تجزیه و تحلیل

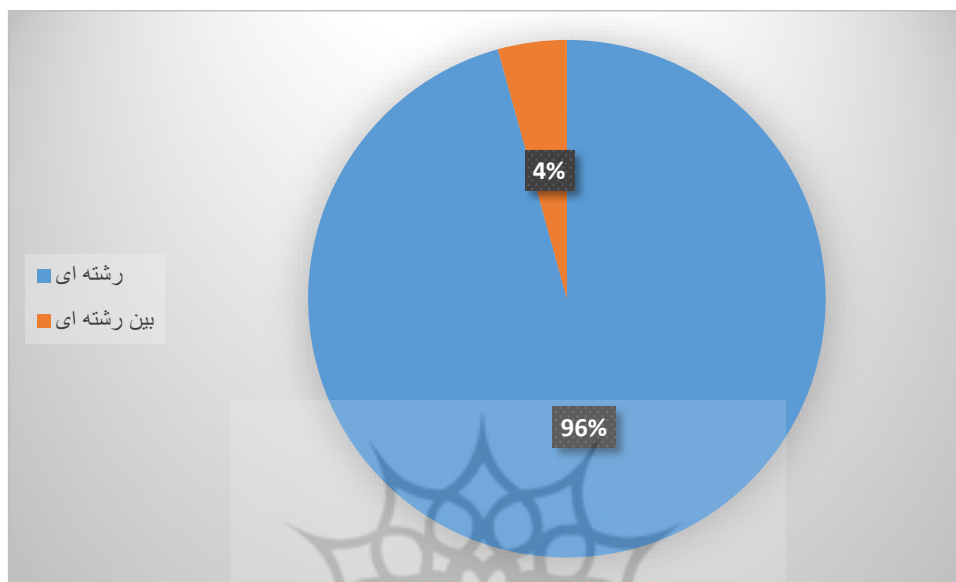
همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود بیشتر تحقیقات با روش معادلات ساختاری و T تک نمونه‌ای (۲۲ درصد) توسط محققان انجام شده است و روش همبستگی پیرسون و فریدمن با ۱۳ درصد در رتبه بعدی قرار دارند. در ادامه الگوی زمانی کارهای تحقیقاتی بررسی شد تا مشخص شود در چه دوره زمانی محققان تمرکز پژوهشی بیشتری در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی داشته‌اند.

شکل ۱. الگوی زمانی انتشار مقالات

حوزه رشد بسیار خوبی داشته است و بیشتر تحقیقات همان طور که مشخص است به این دوره زمانی برمی گردد. با توجه به اهمیت کارهای بین رشته‌ای در کارهای پژوهشی میزان مشارکت تک رشته‌ای/ چند رشته‌ای نویسندگان مقالات نیز بررسی شد.

همان طور که شکل ۱ نشان می دهد درصد کمی از مطالعات در حوزه نظام آموزش علوم ورزشی در سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۹ به انجام رسیده است. بعد از این مقطع زمانی در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ رشد نسبی شکل گرفته است و در دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ انجام مقالات در این

شکل ۲. توزیع فراوانی مقالات بر اساس مشارکت تک رشته‌ای/ چند رشته‌ای نویسندگان

فراوانی را در متغیرهای نظام آموزش عالی علوم ورزشی به خود اختصاص داده است. متغیرهای کارآفرینی و ورزش دانشگاهی رتبه‌های بعدی را دارند و سرفصل دروس، اعضای هیئت علمی، فناوری، بهره‌وری و کیفیت، ساختار و عوامل سازمانی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در ادامه به بررسی ده مورد از بیشترین اندازه‌های اثر متغیرهای اثرگذار بر عملکرد نظام آموزش عالی علوم ورزشی پرداخته شد.

با مروری بر مقالات مشاهده می گردد که در ۹۶ درصد مقالات محققان از یک رشته خاص بوده‌اند و تنها در ۴ درصد محققانی از سایر رشته‌ها در آن حضور داشته‌اند (شکل ۲). در ادامه متغیرهای موجود در مقالات نظام آموزش عالی علوم ورزشی بررسی شد و برحسب تعدد و فراوانی ارزیابی شد.

نتایج ارزیابی متغیرهای موجود در مقالات نظام آموزش عالی علوم ورزشی نشان می دهد که متغیر آموزش بیشترین

جدول ۴. یافته‌های فراتحلیل پژوهش به روش ترکیب اندازه اثر

عامل	اثرات ثابت	اثرات تصادفی	انحراف استاندارد	واریانس	حد پایین	حد بالا	Zvalue	Pvalue	درجه آزادی
بالندگی	۷/۳۷	۳/۷۶	۰/۰۴۵	۰/۰۱۵	۰/۷۸۹	۰/۸۳۷	۲۵/۷۹۰	۰/۰۰۰	۲
کارآفرینی	۳/۷۴	۴/۴۰	۰/۰۵۸	۰/۰۴۵	۰/۳۷۵	۰/۵۵۲	۸/۷۴۶	۰/۰۰۰	۳
ورزش	۳/۲۰	۳/۷۴	۰/۰۶۸	۰/۰۵۳	۰/۳۶۰	۰/۵۶۷	۷/۴۹۶	۰/۰۰۰	۳
آموزش	۲/۳۴	۳/۷۱	۰/۰۸۰	۰/۰۰۲	۰/۹۸۶	۰/۹۹۳	۳۳/۲۶۸	۰/۰۰۰	۶
توانمندسازی	۳/۶۷	۱/۵۶	۰/۰۹۸	۰/۰۶۴	۰/۴۴۹	۰/۶۹۹	۶/۹۱۳	۰/۰۰۰	۲
سواد اطلاعاتی	۳/۶۴	۱/۲۵	۰/۱۰۹	۰/۱۰۷	۰/۰۹۰	۰/۳۲۵	۱/۱۳۳	۰/۲۵۷	۲

مهارت‌های ارتباطی	۳/۶۳	۱/۱۴	۰/۱۱۴	۰/۱۰۷	۰/۰۲۲	۰/۴۳۸	۲/۱۵۷	۰/۰۳۱	۲
سرفصل دروس	۱/۰۲	۳/۶۱	۰/۱۲۰	۰/۱۱۶	۰/۰۳۴	۰/۴۱۲	۱/۶۷۵	۰/۰۹۴	۳
ساختار	۳/۷۲	۲/۷۶	۰/۰۷۳	۰/۰۵۸	۰/۳۲۹	۰/۵۵۸	۶/۶۲۸	۰/۰۰۰	۳
فناوری	۳/۵۸	۰/۸۶	۰/۱۳۱	۰/۱۰۷	۰/۲۰۳	۰/۶۱۷	۳/۵۳۱	۰/۰۰۰	۲

معنادار نبودن آزمون همگنی برای بالندگی نشان می‌دهد که مطالعات تا حد زیادی همگون هستند و باید اثر این متغیرها را در اثرهای ترکیبی ثابت بررسی کرد. با توجه به یافته‌های جدول، اثرهای ترکیبی برای متغیر بالندگی ۷/۳۷ به دست آمد. در متغیر کارآفرینی نتایج آزمون همگنی حکایت از معناداری این آزمون دارد، که نشان می‌دهد مطالعات تا حد زیادی ناهمگون هستند و تلفیق آن‌ها با الگوی آثار ثابت موجه نیست و باید از الگوی آثار تصادفی به منظور ترکیب نتایج استفاده کرد. درواقع، این آزمون به ما می‌گوید که به شدت، به لحاظ ویژگی‌ها و مشخصه‌های مطالعات متفاوت هستند. نتایج اثرهای تصادفی نشان می‌دهد که اثر متغیر کارآفرینی معادل ۴/۴۰ است. معناداری در متغیرهای ورزش و آموزش نیز نشان می‌دهد که باید از الگوی آثار تصادفی به منظور ترکیب نتایج استفاده کرد و اثرهای ترکیبی برای ورزش و آموزش به ترتیب ۳/۷۴، ۳/۷۱ است. معنادار نبودن آزمون همگنی برای توانمندسازی، سواد اطلاعاتی و مهارت‌های ارتباطی نشان می‌دهد که باید اثر این متغیرها را در اثرهای ترکیبی ثابت بررسی کرد. با توجه یافته‌های جدول، اثرهای ترکیبی برای متغیر توانمندسازی، سواد اطلاعاتی و مهارت‌های ارتباطی به ترتیب ۳/۶۷، ۳/۶۴، ۳/۶۳ است. معناداری در متغیر فناوری نیز نشان می‌دهد که اثر ترکیبی در این متغیر معادل ۰/۸۶ است.

بحث و نتیجه‌گیری

سرعت تحول نظام‌های آموزشی آن‌چنان سریع است که هرچند سال یک‌بار در ساختار نظام آموزشی دگرگونی کلی ایجاد می‌شود. بدین خاطر نیاز است این حوزه به دقت

موردبررسی و پایش قرار گیرد (۱). نتایج تحقیق نشان داد که میزان همکاری و کار گروهی محققان در تحقیقات درزمینه نظام آموزش عالی علوم ورزشی در حد مطلوب است و محققان در این زمینه به‌طور گروهی و تیمی با هم کار می‌کنند که باعث می‌شود مسئله از چندین زاویه متفاوت نگریسته و تحلیل شود اما میزان همکاری بین‌رشته‌ای در این حوزه مناسب نیست به‌نحوی که ۹۶ درصد مقالات از جانب نویسندگانی با تخصص‌های مشابه و با رویکرد تک‌رشته‌ای تدوین می‌شوند. هدایت تحقیقات آتی به سمت کارهای مشترک، منجر به ارزش‌افزوده در تولیدات علمی حاصل از این همکاری‌ها می‌گردد که زمینه‌ساز کارهای بهتر و قوی‌تر و نهایتاً بسط دانش نظری و کاربردی در این حوزه از مطالعات می‌شود. علاوه بر کارهای تحقیقاتی بهتر، رویکرد بین‌رشته‌ای باعث می‌شود اشتراک دانش و شبکه‌سازی به نحو مطلوبی اتفاق بیفتد که حاصل آن رشد یک حوزه مطالعاتی است (۲۷). افزون بر این موارد بسیاری از مشکلات و چالش‌های امروز جهان ازجمله سیاست‌گذاری آموزشی بسیار پیچیده هستند و برای حل آن به همکاری گسترده بین‌رشته‌ای نیاز است (۲۵).

نتایج تحقیق نشان می‌دهد بیشتر تحقیقات با روش کمی و توصیفی پیمایشی انجام شده است. نیاز به تحقیقات تحلیلی، تجربی و کیفی بیشتری در زمینه نظام آموزش عالی علوم ورزشی احساس می‌شود. دلیل کارهای کمتر درزمینه کیفی و تحلیلی را می‌توان در آشنایی کمتر محققان با روش‌های آن دانست. در حوزه‌های ورزش سرفصل‌های به نسبت کمتری در مقایسه با روش‌های

آمار کمی در زمینه کارهای کیفی و تحلیلی وجود دارد. عدم درک درست و کامل از این روش‌ها باعث کاهش استفاده و حتی استفاده نابجا از روش تحقیق می‌شود. به صورت کلی می‌توان بیان کرد کلیه روش‌های علمی برای رشته‌های مختلف علمی مورد نیاز است و باید هماهنگ و مکمل در کنار یکدیگر استفاده شود. همان‌طور که در بررسی رابطه علی و معلولی روش‌های کمی بهتر کار می‌کنند در پاسخگویی به چرایی مسئله و اکتشاف پدیده‌ها روش‌های کیفی برای حل مسئله بهتر عمل می‌کنند (۱۸). استفاده از روش‌های کیفی در کنار روش‌های کمی در جهت تسریع تحقق هدف‌های پژوهشی و ارائه تصویری کامل‌تر و درکی عمیق‌تر از پدیده‌های مورد مطالعه در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی می‌تواند در حل مسائل آن نیز بسیار مؤثر واقع شود (۱۷). استفاده بیشتر محققان از روش کمی و توصیفی پیمایشی باعث شده است روش‌های تجزیه و تحلیل در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی نیز به سمت روش‌های کمی گرایش پیدا کنند و روش معادلات ساختاری، T تک نمونه‌ای، همبستگی پیرسون و فریدمن به محبوب‌ترین روش‌های تجزیه و تحلیل تبدیل شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که واحدهای تحلیل در تحقیقات خرد است و افق تحقیقات کاملاً گذشته‌نگر است. به نظر می‌رسد مقالات علمی مربوط به نظام آموزش عالی علوم ورزشی در ایران به مرز اشباع و انباشت لازم برای تحول و تغییر نرسیده است و نیازمند تحقیقاتی با رویکرد کلان و آینده‌نگرانه است. با توجه به رشد سریع جامعه و ایجاد مشاغل جدید و تغییر در وظایف شغلی، دانشگاه‌ها در مسیری قرار می‌گیرند که بایستی خط‌مشی‌ها و برنامه‌های خود را با رشد شتابان اجتماعی تطبیق دهند و اطمینان یافتن از اینکه برنامه‌ها و عملکردها و اهداف دانشگاه‌ها در مسیر صحیح و با سیاست‌های کلی و کلان مناسب مدیریت می‌شوند ضرورت می‌یابد (۳۵). سازمان‌های آموزشی مانند

دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی با توجه به نقش خفیه خود در زمینه تعلیم و تربیت نسل‌های آینده، نیازمند نگرش و توجه جدی به آینده نه تنها به منظور آمادگی برای بهره‌گیری از امکانات جدید، بلکه تلاش در زمینه ساختن آینده مطلوب هستند. رشته تربیت‌بدنی و دانشکده‌های تربیت‌بدنی فقط مربوط به یک دانشکده و رشته نیست و باید این موضوع را در نظر گرفت که مسیر نامناسب این رشته نه تنها بر دیگر دانشکده‌های وزارت علوم تأثیر دارد بلکه بر جامعه و سبک زندگی جامعه هم اثرگذار است. برای ایجاد تحولات مثبت در ورزش کشور و توسعه همه‌جانبه نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در تدوین مؤلفه‌های نوظهور رشته تربیت‌بدنی وجود دارد و این امر مطالعات و برنامه‌ریزی‌های دقیق و آینده‌پژوهانه را در این راستا طلب می‌کند. علاوه بر این موضوعات دانشگاه آینده‌گرا درک دقیق و کاملی از وضعیت و جایگاه فعلی خود را پیدا کرده و به علاوه روندهای اجتماعی، سیاسی، فناورانه و مسائل کلان را نه فقط در حوزه آموزش بلکه در زمینه‌های دیگر نیز می‌تواند شناسایی و حل کند (۳۳).

نتایج تحقیق در زمینه الگوی زمانی انتشار کارهای پژوهشی در حوزه نظام آموزش عالی علوم ورزشی نشان می‌دهد مطالعات در دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ رشد بسیار خوبی داشته است و این موضوع نشان می‌دهد این حوزه برای محققان اهمیت بیشتری پیدا کرده است. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد برنامه‌ها، ساختار و تشکیلات ورزش دانشگاهی کشور در حوزه‌های آموزشی، تفریحی، همگانی و قهرمانی دانشگاهی کشور براساس معیارها و واقعیت‌های جامعه دانشگاهی نیاز است مورد بازبینی اساسی و طراحی نوین قرار گیرد (۲۳) و این موضوع لزوم تحقیقات منسجم‌تر و دقیق‌تر را نشان می‌دهد. موفقیت در تدوین و پیاده‌سازی برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در زمینه دانشکده‌های تربیت‌بدنی نیازمند تحقیقات دقیق و اصولی است که توجه

بیشتر محققان در سال‌های جدید می‌تواند در این زمینه به مدیران و سیاست‌گذاران بسیار کمک کند. در این تحقیق مشخص شد متغیرهای آموزش، کارآفرینی و ورزش بیشترین میزان بررسی را در بین محققان داشته‌اند. با توجه به مسائل ساختاری و کلان مختلف و متفاوتی که در زمینه نظام آموزش عالی علوم ورزشی وجود دارد لازم است تحقیقات بیشتری در این زمینه انجام شود و متغیرهای بررسی نشده مورد تحلیل قرار گیرند. البته این موضوع نباید منجر به رویکرد جزیره‌ای در تحقیقات شود. به‌طور کلی بسیاری از متغیرهای تأثیرگذار و شناسایی شده در آموزش عالی به هم مرتبط هستند و در برنامه‌ریزی جهت توجه به این عوامل باید اولویت‌بندی آن‌ها را مورد توجه قرار داد (۸). در این زمینه به محققان پیشنهاد می‌شود که از تحلیل‌های کلان بیشتری برای تبیین مسائل استفاده کنند و خود را به بررسی‌های موردی محدود نکنند.

نتایج اندازه اثر نشان داد که بالندگی دارای بیشترین اندازه اثر (۷/۳۷) در حوزه آموزش عالی علوم ورزشی است که با نتایج تحقیقات سید عامری و امرایی (۱۳۹۸) و فضلی درزی (۱۳۹۴) همسو است. سید عامری و امرایی (۱۳۹۸) پنج مؤلفه بالندگی پژوهشی، بالندگی آموزشی، بالندگی سازمانی، بالندگی فردی و بالندگی اخلاقی را در دانشکده‌های تربیت‌بدنی مهم می‌دانند و بیان می‌کنند تدوین برنامه‌های بالندگی توسط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی نقش مهمی در کاوش شایستگی‌های جدید و اجرای برنامه‌های توانمندسازی دارد. بالندگی جز با دگرگونی و تحول سازمان و عنصر کلیدی و اساسی این دگرگونی که همان نیروی انسانی است، میسر نخواهد بود. از این‌رو توجه به منابع انسانی در نهادهای آموزشی امری ضروری است. در آموزش عالی توسعه فردی افراد درگیر در سیستم بسیار مهم است. خروجی افراد شایسته و حضور آن‌ها در سیستم آموزشی برنامه‌ها، سیاست‌ها، اقدامات و تولید شهروندان

مناسب برای جامعه خواهد بود. اهمیت کمتر به دانشکده‌های علوم ورزشی از سوی نهادهای بالادستی را می‌توان به‌عنوان دلیلی برای ضعف و عدم بالندگی این دانشکده‌ها دانست. در کشور به دانشکده‌های تربیت‌بدنی و به‌طور کلی علوم انسانی توجه کمتری صورت می‌گیرد و دانشکده‌های علوم پزشکی و فنی و مهندسی در اولویت توجه در این سال‌ها بوده‌اند و امکانات بیشتری برای بالندگی این دانشکده‌ها در نظر گرفته شده است (۱۹).

نتایج تحقیق نشان داد که کارآفرینی دومین متغیر مهم بر اساس اندازه اثر است که با نتایج تحقیقات چاوشی و همکاران (۱۳۸۹) و مندعلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۵) همسو است. نتایج چاوشی و همکاران (۱۳۸۹) نشان می‌دهد که سرفصل دروس تربیت‌بدنی با مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموختگان مطابقت ندارد و تجدیدنظر در سرفصل دروس از طریق مطالعه نیازهای بازار کار، ایجاد تعامل بین کارفرمایان، مدیران اجرایی و دانشگاهیان و مطالعه تجربیات سایر دانشگاه‌های دنیا امری ضروری است. سرفصل دروس رشته تربیت‌بدنی باید مورد توجه بیشتری قرار گیرد. برنامه‌ریزان، پیش از تدوین سرفصل دروس باید از کارفرمایان، درباره نیازهای بازار کار نظرسنجی کنند سپس اقدام به تجدیدنظر در سرفصل‌های موجود نمایند. دانشگاه‌ها باید بکوشند در تهیه و تدوین برنامه‌های آموزش رسمی، درسی را برای دانشجویان طراحی کنند که علاوه بر پرورش مهارت‌های کارآفرینی آنان به‌صورت نظری، دانشجویان را به‌طور عملی برای کارآفرینی و ورود به دنیای کسب‌وکار آماده کند (۶). اهمیت کارآفرینی در آموزش عالی به حدی است که نسل سوم دانشگاه به آن اختصاص پیدا کرده است. در دانشگاه نسل سوم که در ایران هنوز اکثر دانشگاه‌ها با آن فاصله دارند، مأموریت سومی برای دانشگاه که فراتر از آموزش و پژوهش است تعریف گردید که انتقال توانمندی‌ها به جامعه است. بر اساس این تعریف، دانشگاه مجبور

است با دانشی که تولید می‌کند، برای جامعه نیز خلق ارزش کند (۳۹). در حال حاضر دانشکده‌های علوم ورزشی برای ارتباط مستمر دانشگاه با صنعت، جامعه، تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی و کسب درآمد نیاز است به سمت انجام پروژه‌های پژوهشی مسئله‌محور و تولید افراد کارآفرین و ارزش‌آفرین حرکت کنند.

نتایج تحقیق نشان داد ورزش و آموزش متغیرهایی بودند بر اساس اندازه اثر در رتبه‌های بعدی قرار داشتند که با نتایج تحقیقات منافی و همکاران (۱۳۹۶)، حفظ اللسان (۱۳۹۵)، غلامپور (۱۳۹۱) و عبدلی یزدی و همکاران (۱۳۹۵) همسو است. نتایج تحقیق منافی و همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان می‌دهد شاخص‌های توسعه ورزش دانشگاهی کشور تناسب مطلوبی با چشم‌انداز ۱۴۰۴ و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور ندارد. حفظ اللسان (۱۳۹۵) در تحقیق خود بیان می‌کند در این زمینه عوامل سازمانی و عوامل محیطی در توسعه ورزش نقش کلیدی می‌تواند داشته باشند. به‌رحال دلیل اصلی ایجاد دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی توسعه ورزش و سلامت است و اگر در ورزش تأثیرگذار نباشند دلیل وجودی آن‌ها زیر سؤال می‌رود. بدین منظور نیاز است نظام آموزش عالی ورزشی ارتباط مناسبی با سازمان‌های ورزشی، فدراسیون‌های ورزشی، کسب‌وکارهای ورزشی و کلیه افراد و ذینفعان درگیر در ورزش داشته باشد. اگر این ارتباط وجود نداشته باشد دانشکده‌های علوم ورزشی درگیر حل مسائلی خواهند شد که نیاز جامعه ورزش نیست و تنها منابع انسانی، مالی و مادی خود را هدر می‌دهد. غلامپور (۱۳۹۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسید آموزش عملی و مهارتی در آینده شغلی دانشجویان نقشی کلیدی دارد (۱۲). عبدلی یزدی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود بیان می‌کنند به دلیل اهمیت بسیار آموزش، کیفیت خدمات آموزشی در دانشکده‌های تربیت‌بدنی باید ارتقاء پیدا کند. آموزش

مسئولیت شخصی و اجتماعی و یادگیری از راه خدمت روش‌هایی است که برخی محققان استفاده از آن‌ها را در علوم ورزشی مفید و مؤثر می‌دانند (۳۲). در توسعه آموزش دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی منابع اطلاعاتی و امکانات و زیرساخت‌های دانشگاهی مانند امکانات کتابخانه-ای، ابزارها و لوازم آزمایشگاهی نقش مهمی دارند. در این زمینه به کیفیت فضاهای آموزشی و تجهیزات موجود در کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی نیاز است توجه بیشتری صورت گیرد. مهم‌ترین الزامات آموزشی علوم ورزشی در مؤلفه‌های ساختار، اساتید و محتوای دوره‌های آموزشی است (۱۵). در محیط‌های آموزشی کشور اشاعه و پیاده‌سازی سیاست‌های مناسب آموزشی ضروری به نظر می‌رسد و مدیران باید عوامل درگیر در توسعه نظام آموزشی توجه بیشتری داشته باشند. یکی از وظایف هر مدیری در هر سطحی از سلسله‌مراتب، برنامه‌ریزی است. اشتباهی که در این سال‌ها رخ داده است توجه به برنامه‌های استراتژیک کمیتی بدون توجه به برنامه‌های کوتاه‌مدت و عملیاتی است. برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت باعث درگیری مستمر مجریان، مدیران و اعضای هیئت‌علمی در تهیه برنامه‌ریزی عملیاتی می‌گردد. در نتیجه میزان تعهد آن‌ها در فرایند اجرای برنامه‌ها افزایش می‌یابد. بر اساس مطالعات صورت گرفته یکی از مهم‌ترین دلایل عدم اجرای برنامه‌ها استراتژیک در کشور نداشتن برنامه کوتاه‌مدت مناسب است. خصوصاً برنامه‌هایی که در راستای برنامه‌های جامع و بلندمدت تهیه می‌گردند. در فرایند آموزش و پژوهش تربیت‌بدنی و علوم ورزشی برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و مشارکتی به‌منظور ایجاد تعهد و دستیابی به اهداف برنامه‌ریزی بلندمدت می‌تواند مؤثر واقع شود (۳۰). همان‌طور که اشاره شد برای ایجاد تحولات مثبت در ورزش کشور و توسعه همه‌جانبه نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در تدوین مؤلفه‌های نوظهور رشته تربیت‌بدنی وجود دارد و این امر مطالعات و برنامه‌ریزی‌های

مداوم به سیستم متصل می‌شود (۳۶). زمانی که معیارهای توسعه اشتباه انتخاب شوند نمی‌توان انتظار رشد و پیشرفت قابل توجهی برای سیستم آموزشی در نظر گرفت. کشورهای پیشرفته و دانشگاه‌های پیشرو زمان زیادی است که از معیارهای کمی عبور کرده‌اند و به شاخص‌های کیفیتی و اثربخشی مانند حل مسائل جامعه، تولید شهروندان خوب و انسان‌های متعهد و مسئولیت‌پذیر رسیده‌اند. در نسل سوم دانشگاه کاربست دانش و علم به همراه ثروت آفرینی اهمیت پیدا کرد و در دانشگاه نسل چهارم، دانشگاه‌ها از این موضوع هم فراتر رفته و آینده را رقم می‌زنند و در جامعه و اجتماع خود می‌خواهند بسیار تأثیرگذار باشند.

از محدودیت‌های تحقیق می‌توان به برخی اشکالات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی تحقیقی در کشور اشاره کرد که پیدا کردن مقالات مرتبط را کمی دشوار می‌کند. در راستای پیشنهاد پژوهشی توصیه می‌شود محققان در رابطه با موضوع تحقیق پژوهش‌های خارجی را بررسی کنند و مقایسه‌ای با پژوهش‌های داخلی داشته باشند.

دقیق و آینده‌پژوهانه را در این راستا طلب می‌کند. رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در آموزش عالی به یک آینده‌نگری، سیاست‌گذاری بلندمدت و دورنمای وسیع با لحاظ کردن برنامه‌های عملیاتی مناسب نیاز دارد تا افراد دخیل در سیستم آموزشی را درگیر کند. در حال حاضر توسعه و چشم‌اندازهای آموزش عالی و دانشکده‌های علوم ورزشی بر شاخص‌های کمی قرار داده شده است اما به‌رحال تعداد مقالات بیشتر، پایان‌نامه‌های بیشتر، شاخص اچ‌ایندکس^۱ بالاتر، دانشجویان داخلی و بین‌المللی بیشتر راه توسعه آموزش عالی علوم ورزشی نیست. برای توسعه باید ضمن کاربردی کردن و در نظر گرفتن نیازها جهت‌گیری مناسبی برای علم در نظر گرفته شود. رشد علمی مفهومی کمی است اما توسعه علمی مفهوم کیفی دارد. رشد علمی به تعبیر ساده شامل افزایش تولید علمی در کشور می‌شود اما توسعه علمی همراه با افزایش ظرفیت‌های علمی مانند ظرفیت فیزیکی، انسانی و اجتماعی است. در توسعه علاوه بر رشد کمی نهادهای اجتماعی نیز متحول می‌شوند، نگرش‌ها تغییر خواهد کرد، پتانسیل بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود به‌طور مستمر و پویا افزایش کرده و نوآوری

منابع و مآخذ

۱. اسکندری پور، مجتبی؛ شفیع، شهرام. (۱۳۹۸). رابطه بین عوامل درون‌سازمانی (فرهنگ، تکنولوژی، ساختار) با توانمندسازی روان‌شناختی مدرسان تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های زنجان. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۱۶(۱)، ۹۳-۷۵.
۲. اندام، رضا؛ خاچیان، آلیس؛ عسگری، مرتضی. (۱۳۹۴). عوامل مؤثر بر مدیریت تغییر در دانشکده‌های تربیت‌بدنی. فصلنامه علمی مدیریت سازمان‌های دولتی، ۳ (۲ پیاپی ۱۰)، ۲۰-۷.
۳. پیسته، مریم (۱۳۹۵). آینده‌پژوهی آموزش دانشگاهی رشته‌های مدیریت در ایران. دانشگاه قم، دانشکده مدیریت و اقتصاد، پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد.
۴. چاوشی، زهرا؛ فراهانی، ابوالفضل؛ گودرزی، محمود (۱۳۸۹). نقش محتوای درسی و کمک‌درسی کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی در تأمین مهارت‌های کارآفرینی دانش‌آموختگان از دیدگاه کارفرمایان، پژوهش در علوم ورزشی، ۲۹، ۱۵۲-۱۳۹.

۵. حفظ اللسان، مهرداد (۱۳۹۵). طراحی و تبیین مدل توسعه ورزش همگانی دانشگاه‌های دولتی ایران، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، رساله دکتری.
۶. خدایاری، عباس؛ امیرتاش، علی‌محمد؛ مظفری، امیراحمد (۱۳۸۸). کاربرد روش تحلیل پوششی داده‌ها برای تعیین بهره‌وری و رتبه‌بندی دانشکده و گروه‌های آموزشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، مدیریت ورزشی، ۲، ۱۱۷-۱۳۲.
۷. دوستی، مرتضی؛ درویشی، ابوالفضل؛ محسنی فر، علی. (۱۳۹۸). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش دانشگاه مازندران. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۱(۴)، ۸۳۱-۸۰۹.
۸. رحیمی، بهروز. (۱۳۹۷). فراتحلیل چالش‌های محیط آموزش عالی در قرن بیست و یکم به‌عنوان الگوی جهت‌گیری برنامه‌های درسی. دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، ۹(۱۷)، ۱۶۶-۱۱۵.
۹. رزاق مرندی، هادی (۱۳۹۳). استقلال نهادی اثربخش دانشگاه‌های دولتی ایران: ضرورت پویایی در فضای جهانی شده، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۲۰(۴)، ۲۸-۱.
۱۰. سجادی، حمید؛ متقی، ابراهیم. (۱۳۹۷). فراتحلیل ارزیابی عملکرد نظام آموزش عالی با تمرکز بر برنامه‌های توسعه. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۰(۳)، ۲۵-۷.
۱۱. سیدعامری، میرحسن؛ امرایی، محمد. (۱۳۹۸). بررسی وضعیت موجود بالندگی اعضای هیئت‌علمی دانشکده‌های تربیت‌بدنی. فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۸(۳)، ۲۴-۱۱.
۱۲. عارفی، محبوبه؛ زندی، خلیل، (۱۳۹۰)، پیشنهاد الگوی ادغام مدل‌های بهبود کیفیت: رویکردی به مشتری مداری در آموزش عالی، اولین همایش بین‌المللی مدیریت، آینده‌نگری، کارآفرینی و صنعت در آموزش عالی.
۱۳. عبدلی یزدی، نوشین؛ اشرف گنجویی، فریده؛ پویان فرد، علیرضا؛ اولیا، محمدصالح. (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی و طراحی الگوی آن در دانشکده‌های تربیت‌بدنی دانشگاه آزاد اسلامی. کاوش‌های مدیریت بازرگانی، ۸(۱۶)، ۹۹-۱۲۰.
۱۴. غلامپور، الهام (۱۳۹۱). نقش مدیریت و سیاست‌گذاری دانشکده‌ها و گروه‌های تربیت‌بدنی در هدایت انتظارات شغلی دانشجویان، دانشگاه پیام نور واحد ری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
۱۵. فاضل بخششی، محمود؛ آقایی، نجف؛ کبری یزدی، حسین. (۱۳۹۶). تحلیل گسترش عملکرد کیفیت در دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه خوارزمی بر مبنای مدل سروکوال. مدیریت و توسعه ورزش، ۶(۲)، ۴۷-۶۹.
۱۶. فضلی درزی، اعظم (۱۳۹۴). طراحی الگوی بهسازی اعضاء هیئت‌علمی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ایران. دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی گیلان، رساله دکتری.
۱۷. کریمیان، زهرا؛ ابوالقاسمی، محمود (۱۳۹۱). آموزش و بالندگی اعضای هیئت‌علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی، نگاهی به گذشته، چشم‌اندازی به فردا. نامه آموزش عالی، ۵(۱۷)، ۷۶-۴۹.
۱۸. کریمی مونی، حسین (۱۳۸۳). تحقیق کیفی به‌موازات تحقیق کمی. فصلنامه مدیریت سلامت، ۷(۱۸)، ۶۷-۶۰.
۱۹. کمالی، یحیی. (۱۳۹۶). روش‌شناسی فراترکیب و کاربرد آن در سیاست‌گذاری عمومی. فصلنامه سیاست، ۴۷(۳)، ۷۳۶-۷۲۱.
۲۰. مرادی کمره، مهناز؛ گودرزی، محمود؛ فراهانی، ابوالفضل. (۱۳۹۵). ارتباط بین توانمندسازی و یادگیری سازمانی کارکنان دانشکده‌های تربیت‌بدنی دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت‌معلم. نشریه مدیریت ورزشی، ۸(۱)، ۳۶-۲۵.

۲۱. مندعلی زاده، زینب؛ احسانی، محمد؛ هنری، حبیب (۱۳۹۵). طراحی مدل کارآفرینی پایدار در ورزش با استفاده از نظریهٔ برخاسته از داده‌ها. نشریه مدیریت ورزشی، ۸(۵)، ۷۰۹-۷۲۵.
۲۲. منافی، فریدون؛ رضائی‌نژاد، رحیم؛ گوهررستمی، حمیدرضا؛ دستوم، صلاح. (۱۳۹۶). تحلیل روند توسعه ورزش دانشگاهی ایران در برنامه‌های کلان اول تا پنجم توسعه. مدیریت و توسعه ورزش، ۶(۱)، ۸۶-۶۷.
۲۳. نقوی، محبوبه؛ هنری، حبیب؛ کارگر، غلامعلی (۱۳۹۲). موانع به‌کارگیری فناوری اطلاعات در فرایند آموزش و پژوهش رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی بر اساس مدل فرایندی کاتر، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ۹(۱۸)، ۹۷-۱۱۲.
۲۴. نوغانی دخت بهمنی، محسن؛ میرمحمدتبار، احمد (۱۳۹۶). فرا تحلیل (مبانی و کاربردها) همراه با کاربرد نرم‌افزار CMA.2. انتشارات دانشگاه فردوسی.
۲۵. همتی نژاد، مهرعلی؛ شبانی، سپیده؛ فرجی، رسول (۱۳۹۸). بررسی کیفیت خدمات آموزشی دانشکده‌های علوم ورزشی با رویکرد گسترش کیفیت عملکرد (مطالعه موردی: دانشکده علوم ورزشی دانشگاه گیلان)، پژوهش در ورزش تربیتی، ۷(۱۶)، ۲۵۷-۲۸۴.
26. Borenstein, M.; Hedges, L. V.; Higgins, J. P. T. & Rothstein, H. R. (2009). Introduction to meta-analysis, Hoboken, NJ: Wiley.
27. Card, N. A. (2011). Applied meta-analysis for social science research: Methodology in the social sciences. New York: Guilford.
28. Cohen, J (1977). Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences: (Rev. Ed). New York: Academic Press.
29. Glass, G. V. (1977) Primary, Secondary, and Meta-analysis of Research, Educational Researcher, 5: 3-8
30. Joseph, M., Yakhou, M., Stone, G. (2005), "An educational institution's quest for service quality: customers' perspective", Quality Assurance in Education, 13 (1), 66-82.
31. Köksal, G., & Egitman, A. (1998). Planning and design of industrial engineering education quality. Computers & industrial engineering, 35(3-4), 639-642.
32. Kong, S. C. (2008). A curriculum framework for implementing information technology in school education to foster information literacy. Computers & education, 51(1), 129-141.
33. Martínez-Argüelles, M. J., & Batalla-Busquets, J. M. (2016). Perceived service quality and student loyalty in an online university. International Review of Research in Open and Distributed Learning, 17(4), 264-279.
34. McDowell, A. (2019). Storytelling shapes the future. Journal of Futures Studies, 23(3), 105-112.
35. McLean, M., Cilliers, F., & Van Wyk, J. M. (2008). Faculty development: yesterday, today and tomorrow. Medical teacher, 30(6), 555-584.
36. Miller, R. (2018). Transforming the future: anticipation in the 21st century, Taylor & Francis

37. Pan, Y. H., Huang, C. H., Lee, I., & Hsu, W. T. (2019). Comparison of learning effects of merging TPSR respectively with Sport Education and Traditional teaching model in high school physical education classes. *Sustainability*, 11(7), 2057.
38. Wissema, J. G. (2009). *Towards the third generation university: Managing the university in transition*. Edward Elgar Publishing.
39. Yeo, R. K. (2009). Service quality ideals in a competitive tertiary environment. *International Journal of Educational Research*, 48(1), 62-76.
40. Zuhdi, S., & Sukarmin, Y. (2021). Learning media development physical education sport and health that number athletic material based on Android application. *Quality in Sport*, 7(1), 37-44.

Meta-analysis of the parameters affecting the performance of the higher education system in sports sciences in Iran

Mohammad Hosein Ghorbani^{*1} - Sara Kashkar² - Habib Honari³

1. PhD Student of Sports Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
2. Associate Professor of Sports Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
3. Professor of Sports Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

(Received:2021/01/30;Accepted:2021/05/11)

Abstract

The subject of higher education in sports sciences is in a transitional and developing stage, and recognizing it requires deep thinking and exploration, and requires intellectual and scientific coherence. The purpose of this study was to investigate the factors affecting the performance of the higher education system in sports sciences in Iran. The present study was descriptive-analytical research which systematic review and meta-analysis methods were used. The statistical population of the research included all research work in the field of higher education system of sports sciences, which has been published in the databases of Noormagz, SID, ensani, Magiran and Irandoc from 2016-2017. In this research, the level of cooperation and participation of researchers, statistical population, sampling method, collection tool, research method, analysis unit, research horizon, analysis methods, time pattern of articles publication and variables used and their effect size of the higher education system of sports sciences in Iran were studied. The results showed that the level of cooperation and teamwork of researchers in research is good and most of the research has been done by quantitative and descriptive survey methods. The units of analysis in research were micro-research and the research horizon was retrospective. The results also showed that most of the research was done in the period of 2016-2017. Finally, the effect size results showed that the variables of growth, entrepreneurship, sports and education have the greatest impact on the performance of the higher education system of sports sciences. There is a need to make fundamental changes and re-engineering in key variables and development criteria to bring about positive changes in the higher education system of sports sciences and comprehensive development.

Keywords

Development, Higher education, meta-analysis, physical education, sports science.

^{*} Corresponding Author: Email: h_ghorbani91@yahoo.com, Tel: +989367036273